Minister
Finansów i Gospodarki

Warszawa, 30 marca 2026 roku

Sprawa: Odpowiedź na oświadczenie senatora
Znak sprawy: DD3.054.8.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pani Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z oświadczeniem złożonym przez senatora Kazimierza Ujazdowskiego podczas 53. posiedzenia Senatu RP w dniu 4 marca 2026 r. dotyczącym stanowiska w sprawie *skutków obowiązujących regulacji podatkowych dla rodzin wielodzietnych korzystających z 50-procentowych kosztów uzyskania przychodu, o których mowa w art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych*, proszę przyjąć następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 153 ustawy PIT[1] wolne od podatku dochodowego są przychody podatnika do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 85 528 zł, osiągnięte m.in. z tzw. pracy na etacie. Zwolnienie to przysługuje podatnikowi, który w roku podatkowym w stosunku do co najmniej czworga dzieci[2] wykonywał władzę rodzicielską, pełnił funkcję opiekuna prawnego, jeżeli dziecko z nim zamieszkiwało, lub sprawował funkcję rodziny zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub umowy zawartej ze starostą, a w przypadku pełnoletnich uczących się dzieci – wykonywał ciążący na nim obowiązek alimentacyjny albo sprawował funkcję rodziny zastępczej. Rozwiązanie to jest potocznie określane jako ulga dla rodzin 4+.

Niezależnie od powyższego art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy PIT przewiduje możliwość stosowania zryczałtowanych 50% kosztów uzyskania przychodów do przychodów uzyskiwanych przez twórców z tytułu korzystania z praw autorskich lub

[1] ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, z późn. zm.), dalej „ustawa PIT".
[2] o których mowa w art. 6 ust. 4c ustawy PIT, z uwzględnieniem art. 6 ust. 4e i 8 ustawy PIT.

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

rozporządzania tymi prawami. Koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz chorobowe[3], których podstawę wymiaru stanowi ten przychód.

W praktyce oznacza to, że 50% koszty uzyskania przychodów stosuje się do tej części wynagrodzenia, która stanowi honorarium autorskie, czyli wynagrodzenie za stworzenie utworu, zgodnie z postanowieniami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych[4].

Warto w tym miejscu podkreślić, że twórcy korzystają z preferencji polegającej na opodatkowaniu jedynie połowy uzyskanego dochodu, również w sytuacji, gdy faktycznie nie ponieśli żadnych wydatków stanowiących koszty uzyskania przychodów.

Możliwość stosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodów nie jest jednak nieograniczona. Na podstawie art. 22 ust. 9a ustawy PIT ich łączna wysokość w roku podatkowym nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej górnej granicy pierwszego progu skali podatkowej określonej w art. 27 ust. 1 ustawy PIT, która obecnie wynosi 120 000 zł.

Dodatkowo art. 22 ust. 9aa ustawy PIT reguluje sytuację, w której podatnik w tym samym roku podatkowym stosuje 50% kosztów uzyskania przychodów oraz jednocześnie korzysta ze zwolnienia podatkowego przewidzianego dla określonych przychodów, w tym w ramach ulgi dla rodzin 4+ (lub innych analogicznych ulg, tj. z: ulgi dla młodych[5], ulgi na powrót[6], ulgi dla pracujących seniorów[7]). Ulgi te polegają na zwolnieniu z podatku dochodowego określonych przychodów do limitu 85 528 zł rocznie dla podatników spełniających wskazane w ustawie PIT warunki. Przy czym w przypadku zbiegu uprawnienia do więcej niż jednej ulgi, limit jest wspólny.

W przypadku jednoczesnego korzystania z ww. ulgi (ulg) oraz z 50% kosztów uzyskania przychodów suma łącznych przychodów zwolnionych od podatku i zastosowanych kosztów uzyskania przychodów nie może przekroczyć kwoty 120 000 zł[8].

W praktyce oznacza to, że jeżeli podatnik skorzystał ze zwolnienia podatkowego w wysokości 85 528 zł w ramach ulgi dla rodzin 4+, to maksymalna kwota 50% kosztów uzyskania przychodów, jaką może zastosować w tym samym roku podatkowym, wynosi 34 472 zł (120 000 zł – 85 528 zł). Regulacje te mają na celu ograniczenie kumulowania preferencji podatkowych w odniesieniu do tych samych przychodów.

Jednocześnie ustawa PIT dopuszcza możliwość rozliczenia kosztów faktycznie poniesionych. Zgodnie z art. 22 ust. 10 i ust. 10a ustawy PIT, jeżeli podatnik

[3] o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy PIT.
[4] ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 24).
[5] art. 21 ust. 1 pkt 148 ustawy PIT.
[6] art. 21 ust. 1 pkt 152 ustawy PIT.
[7] art. 21 ust. 1 pkt 154 ustawy PIT.
[8] tj. kwoty stanowiącej górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej, o której mowa w art. 27 ust. 1 ustawy PIT.

udowodni, że rzeczywiście poniesione koszty uzyskania przychodów były wyższe niż wynikające z zastosowania normy procentowej określonej w art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy PIT (z limitem rocznym wynoszącym 120 000 zł), wówczas koszty uzyskania przychodów przyjmuje się w wysokości kosztów faktycznie poniesionych.

Oznacza to, że w sytuacji, gdy podatnik jest w stanie wykazać rzeczywiste wydatki poniesione w celu osiągnięcia przychodu z działalności twórczej, może rozliczyć je w pełnej, faktycznej wysokości, nawet jeżeli przekraczają one limit przewidziany dla zryczałtowanych 50% kosztów uzyskania przychodów.

Wyjaśniam również, że ustawa PIT nie stanowi głównego instrumentu polityki prorodzinnej, pełni jedynie funkcję uzupełniającą w stosunku do adresowanych rodzinom programów społecznych, takich jak: „Rodzina 800+", „Dobry Start", czy „Aktywny Rodzic".

Zawarte w ustawie PIT rozwiązania, poza opisaną już ulgą dla rodzin 4+, wspierają rodziny z dziećmi poprzez następujące instrumenty:

- podatkową ulgę na dzieci, która umożliwia odliczenie od podatku określonej w ustawie kwoty na każde wychowywane dziecko (kwota miesięcznej ulgi na pierwsze i drugie dziecko jest taka sama i wynosi po 92,67 zł, na trzecie dziecko to kwota 166,67 zł, a na czwarte i każde kolejne dziecko ulga wynosi po 225 zł)[9],
- dodatkowy zwrot dla rodzin o niższych dochodach, których dochody (i w konsekwencji niski podatek) nie pozwalają na skorzystanie w całości z ww. ulgi na dzieci. Ustawa PIT w takim przypadku przewiduje uzyskanie zwrotu niewykorzystanej części ulgi na dzieci, w „brakującej wysokości", która nie przekracza sumy składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne opłaconych przez podatnika[10],
- zwolnienie z podatku dochodowego wspomnianych już świadczeń uzyskiwanych w ramach programów „Rodzina 800+", „Dobry start", czy „Aktywny rodzic", dzięki któremu całość świadczenia trafia bezpośrednio do rodzin, zwiększając ich dochód do dyspozycji i wspierając w pokrywaniu kosztów związanych z wychowywaniem dzieci[11].

Ustawa PIT przewiduje również możliwość łącznego opodatkowania małżonków i preferencyjny sposób opodatkowania osób samotnie wychowujących dzieci. W pierwszym przypadku podatek określa się na imię obojga małżonków w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy łącznych dochodów małżonków[12]. Rozwiązanie to dotyczy również owdowiałych małżonków[13].

[9] art. 27f ustawy PIT
[10] art. 27f ust. 8 ustawy PIT
[11] art. 21 ust. 1 pkt 8, pkt 8f i pkt 24 ustawy PIT
[12] art. 6 ust. 2 ustawy PIT
[13] art. 6a ustawy PIT

Natomiast preferencja przewidziana dla osób samotnie wychowujących dzieci polega na obliczeniu podatku w podwójnej wysokości jedynie od połowy dochodów osoby samotnie wychowującej dzieci[14].

W tym miejscu warto zauważyć, iż Polska należy do krajów OECD o jednych z najwyższych preferencji podatkowych dla rodzin z dziećmi, co oznacza, że ich obciążenie podatkowe jest już obecnie znacząco niższe, niż w przypadku singli. W 2024 roku klin podatkowy „modelowego singla" był o 22,8 punktu procentowego wyższy, niż modelowej rodziny z dwójką dzieci i jednym pracującym rodzicem. Był to drugi najwyższy poziom preferencji wśród krajów OECD[15].

Podsumowując, informuję, że ustawa PIT zawiera preferencje, które pozwalają rodzinom na znaczne obniżenie podatku należnego, jak i na całkowite zwolnienie z podatku. Jak wynika z danych statycznych ze wskazanych rozwiązań podatnicy chętnie korzystają.

Dane z rozliczenia podatników podatku dochodowego od osób fizycznych dostępne są pod adresem: https://www.podatki.gov.pl/poradniki-i-informatory/informacja-dotyczaca-rozliczenia-podatku-dochodowego-od-osob-fizycznych/.

Odnosząc się natomiast do pytań i stwierdzeń sformułowanych w oświadczeniu o potrzebie maksymalnego wsparcia rodzin wielodzietnych uprzejmie wyjaśniam, że wskazane powyżej rozwiązania podatkowe realizują ten cel. Przykładem jest ulga podatkowa na dzieci, która preferuje rodziny 3+ (kwota ulgi wzrasta „począwszy" od trzeciego dziecka i jest również większa w odniesieniu do czwartego i każdego kolejnego dziecka). Sama podatkowa ulga na czworo dzieci (odliczana od podatku), to kwota 6 924,12 zł. Na każde kolejne dziecko przysługuje dodatkowo rocznie kwota po 2700 zł, tj. 12 x 225 zł).

Zgodnie z rozliczeniem podatku dochodowego od osób fizycznych za 2024 r. z ulgi dla rodzin 4+ skorzystało 71 tysięcy podatników opodatkowanych według skali podatkowej. W grupie tej 50% koszty uzyskania przychodów z pracy stosowało 2 tysiące podatników, zatem znikoma liczba podatników podatku dochodowego od osób fizycznych opodatkowanych według skali podatkowej.

Dla zobrazowania skutków, które wiążą się z korzystaniem z opisanych preferencji podatkowych przedstawiam następujące obliczenia. I tak, przykładowo, podatnik – rodzic czwórki dzieci – z wynagrodzeniem za pracę w kwocie 350 tys. zł rocznie (małżonek nie uzyskuje dochodów), uprawniony do 50% kosztów uzyskania przychodów, płaci rocznie podatek w wysokości 9 813 zł (w przypadku postulowanego zniesienia limitu podatek by nie wystąpił). Dla porównania podatek podatnika (singla) z wynagrodzeniem na tym samym poziomie (tj. 350 tys. zł rocznie), korzystającego ze zryczałtowanych pracowniczych kosztów uzyskania przychodów, wynosi 70 513 zł i jest ponad siedmiokrotnie wyższy od podatku podatnika – rodzica czwórki dzieci, z przykładu powyżej.

[14] art. 6 ust. 4 ustawy PIT.
[15] OECD (2025), Taxing Wages 2025: Decomposition of Personal Income Taxes and the Role of Tax Reliefs, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/b3a95829-en., s. 30.

Podkreślić także należy, że według obecnych zasad podatku nie płacą (jest on zerowy) podatnicy – rodzice czwórki dzieci z rocznym wynagrodzeniem do 261 883 zł (miesięcznym ok. 22 tys. zł). Korzystają oni z omawianych powyżej preferencji (tj. z ulgi dla rodzin 4+, 50% kosztów uzyskania przychodów, łącznego opodatkowania dochodów małżonków (małżonek nie uzyskuje dochodów), ulgi na czworo dzieci). W przypadku zniesienia limitu, o którym mowa w art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy PIT, granica ta przesunęłaby się prawie o 90 tys. zł (o 34,2%) i dotyczyłaby rocznych wynagrodzeń do 351 533 zł (miesięcznych do 29,3 tys. zł).

Zatem opisane preferencje, których skutkiem jest brak podatku, już obecnie dotyczą osób o ponadprzeciętnych dochodach.

Maksymalna dodatkowa korzyść z tytułu postulowanej likwidacji limitu wyniosłaby dla jednego podatnika 27 369 zł. Zatem przy założeniu, że wszyscy skorzystają z takiej kwoty szacowany dla sektora finansów publicznych skutek zniesienia postulowanego limitu wyniósłby około 50 mln zł, w tym o 42 mln zł zmniejszyłyby się dochody jednostek samorządu terytorialnego.

Mając powyższe na uwadze, informujemy, że nie przewidujemy inicjatywy legislacyjnej w postulowanym kierunku, gdyż nie wydaje się ona zasadna.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu

w Ministerstwie Finansów